

Adui Aliye Ndani



SABATO MCHANA

Soma kwa ajili ya Somo la Juma Hili: *1 Pet. 1:4; Yos. 7; Zab. 139:1-16; Ezra 10:11; Luka 12:15, Yos. 8:1-29.*

Fungu la Kukariri: “Mimi, Bwana, nauchunguza moyo, navijaribu viuno, hata kumpa kila mtu kiasi cha njia zake, kiasi cha matunda ya matendo yake” (*Yeremia 17:10*).

Yoshua 7 ni tukio la kwanza ambapo, kupitia kwa uzoefu wa kusikitisha, watu wa Israeli walijifunza matokeo yenye athari nyingi ya agano na maana yake yenye kina. Wakati ambapo utii kwa masharti ya agano uliwahakikishia ushindi, kupuuzia masharti ya agano kulileta kushindwa. Ushindi wa kijeshi wa Israeli haukutegemea idadi yao, mkakati wa kivita, au mbinu stadi bali kuwepo kwa Mpiganaji wa kimbangu aliyepigana pamoja nao.

Wakati wa kujitwalia ile Nchi ya Ahadi, iliwapasa Waisraeli kupata fundisho gumu kwamba adui yao aliyekuwa wa hatari zaidi hakuwa nje ya kambi bali ndani ya safu za watu wake. Changamoto kubwa zaidi iliyokuwa mbele yao haikuwa ya ngome zilizozungushwa kwa miji ya Kikanaani wala teknolojia yao ya kijeshi, bali nia ya ukaidi ya watu fulani ndani ya kambi yao wenyewe, nia ya kupuuzia kwa makusudi maelekezo ya Bwana.

Tukiwa katika kusubiria urithi wetu wa mbinguni (*1 Pet. 1:4, Kol. 3:24*), tunakabiliana na changamoto kama hizo. Tukiwa mpakani kuingia kwenye Nchi ya Ahadi, uaminifu wetu unajaribiwa, na tunaweza kuwa washindi tu kupitia katika kujisalimisha kwa Yesu Kristo.

Uvunjaji wa Agano

Soma Yoshua 7. Ni zipi zilikuwa sababu kuu mbili za kushindwa kwa Israeli mbele za wakazi wa Ai?

Inapendeza kuona kwamba msomaji anajua, kutokea mwanzo, sababu ya hasira ya Yahweh, pamoja na jina la mkosaji. Hivyo, hali ya taharuki ya kisa hiki ya kufunua uovu wa Akani inaoneshwa kwa mvutano kati ya mtazamo wa msomaji na ule wa Yoshua na Waisraeli. Kama zilivyo sura zingine nyingi za Agano la Kale, Yoshua 7 ina muundo wa mpishano. Sehemu ya katikati, sehemu ya kilele, ndani yake yapo majibu ya swali la kwa nini Waisraeli hawakuweza kuishinda Ai kwenye shambulio lao la kwanza.

Zipo sababu kuu mbili za kushindwa kwa Israeli dhidi ya wakazi wa Ai: Dhambi ya Akani na kujiamini kwa Waisraeli kupita kiasi katika nguvu zao wenyewe. Hali hii ya pili (ya kujiamini kupita kiasi) ilileta matokeo ya kupuuzia kutaka ushauri wa mapenzi ya Bwana kabla ya kuishambulia Ai na hali yao ya kushindwa kupima nguvu ya adui.

Kulingana na Yoshua 7:1, 11–13, tunaweza kuona kwamba, ingawa Akani alikuwa ndiye mhusika wa kitendo cha hiana cha kuvunja ile marufuku iliyokuwa imewekwa, taifa zima linawajibishwa na kuteseka kutokana na kile alichofanya. Mungu anaielezea dhambi ya Akani kwa kuonesha taratibu ukubwa wake kwa njia ya kulimbikiza, kwenye aya ya 11, ya kielezi “tena” (Kieb. *Gam*). Kwanza, neno lililozoeleka sana la Israeli la dhambi: “Khata.” Kisha kitendo cha uhalifu kinaelezewa kwa dhambi tano mahususi zinazotambulishwa kwa kielezi gam: (1) ‘abar, pia “kuvuka, kuvuka mpaka,” (2) hata kuchukua (*laqakh*) kutoka katika vitu vilivyotengwa kwa ajili ya uangamivu (kherem), (3) vilevile kuiba (*ganab*), (4) pia kudanganya (*kakhash*), na (5) hata kuweka (*sim*); kherem iliyoibwa kati ya vitu vyao.

Agano kati ya Yahweh na Israeli lilihusisha watu katika viwango vya mtu mmoja mmoja na jumuiya pia. Kwa kuzingatia lile agano, Israeli inachukuliwa kama umoja usioweza kugawanyika wa taifa teule la Mungu; kwa hiyo, dhambi ya mmoja, au hata baadhi ya watu, kati ya watu wake inaleta hatia kwenye jumuiya yote ya kiagano. Kama Bwana alivyosema, “Israeli wamefanya dhambi, naam, wamelivunja agano langu nililowaagiza” (Yos. 7:11).

Ni kwa njia gani jamii katika ujumla wao zinaweza kuteseka, na zimeteseka, kutokana na matendo mabaya ya mtu mmoja mmoja kwenye jamii? Ni mifano gani unayoweza kuifikiria, na jamii iliguswa kwa namna gani?

Dhambi ya Akani

Soma Yoshua 7:16–19. Utaratibu mzima unatuambia nini kuhusu Mungu na Akani?

Badala ya kufunua utambulisho wa mkosaji, Mungu anaweka utaratibu unaodhihirisha haki Yake na neema Yake. Baada ya kuelezea sababu ya kushindwa kwa Israeli na kufanya wito wa utakaso kwa watu wale (Yos. 7:13), anaruhusu kipindi kati ya tangazo la utaratibu huo na kutekelezwa kwake, hivyo kumpatia Akani muda wa kufikiria, kutubu na kuungama dhambi yake. Vivyo hivyo, familia yake (ikiwa walijua kilichotokea) wakawa na fursa ya kuamua kama wangependa kuhusishwa katika kulifunika lile kosa au kukataa kuwa washirika wa kosa lile, kama wana wa Kora, walioepuka uangamivu kwa kukataa kuwa upande wa baba yao (*linganisha na Hes. 16:23–33; Hes. 26:11*).

Ufumbuzi kwa ajili ya mashaka yale ulikuja kwa namna iliyokuwa na mwelekeo kinyume na jinsi yalivyoingia na kuipiga Israeli: hatia ya jumla inaondolewa na kushushwa kutoka kwa Israeli yote hadi kwenye kabila moja; kutoka kabila hadi kwenye ukoo; kutoka ukoo hadi kwenye kaya au familia; na kutoka familia hadi mtu mmoja mmoja. Kando ya kumdhahirisha mkosaji, mchakato huu wa uchunguzi pia ulimsafisha asiye na hatia. Hiki kilikuwa pia kipengele muhimu cha utaratibu makini cha kisheria, ambapo Mungu Mwenyewe anatenda kama shahidi kwa matendo ya Akani ambayo hayakuonwa.

Msomaji anaweza kufikia hatua ya kuhisi mvutano Mungu anaposonga mbele kumwelekea Akani. Ni nani asiyeweza kushangazwa na ukaidi wa huyu mtu akitarajia kwamba kwa namna fulani asingegundulika? Hakuna kinachofichika mbele ya macho ya Bwana yanayopenya (*Zab. 139:1–16; 2 Nya. 16:9*), ni nani ajuaye kilichojificha moyoni mwa mwanadamu (*1 Sam. 16:7; Yer. 17:10; Mit. 5:21*).

Ni muhimu kutambua jinsi Yoshua anavyomwambia Akani: “Mwanangu.” Kauli hii inaonesha si tu umri na nafasi ya uongozi ya Yoshua, bali pia inadhihirisha roho ambayo kwa hiyo, huyu mpiganaji mkuu aliikabili haki. Moyo wake ulikuwa umejawa na rehema kwa ajili ya Akani, hata ingawa aliitwa ili ateleze hukumu kwa mkosaji. Kupitia kwa mtazamo wake huu, Yoshua tena alikuwa akisimama kama kivuli cha wema, kujali na upendo Wake Yeye ambaye “kamwe hakuwa fidhuli, kamwe hakunena neno kali pasipo sababu, kamwe hakisababisha maumivu ya bure kwa nafsi iliyokuwa rahisi kudhurika... Yeye [Yesu] bila hofu alikemea unafiki, kutokuamini, na uovu, lakini machozi yalikuwa kwenye sauti Yake alipokuwa akitamka makaripio haya makali.” Ellen G. White, *The Desire of Ages*, uk. 353.

Utambuzi kwamba Mungu anajua yote unayofanya, hata yale yaliyofichika, unaathiri vipi namna unavyoishi? Inapasa iathirije namna unavyoishi?

Chaguzi za Majaaliwa

Soma Yoshua 7:19–21. Je, Yoshua anamwomba Akani afanye nini? Ni nini hasa umuhimu wa ombi hilo? Tunaelewaje ungamo lake?

Yoshua anamwomba Akani afanye mambo mawili: kwanza, ampe Mungu utukufu na kumheshimu. Pili, akiri kile alichofanya bila kuficha. Akani alipaswa kumpa Mungu utukufu kwa kukiri kile alichofanya. Neno lililotumika hapa (*todah*) linaweza kuhusu kutoa shukrani (*Zab. 26:7; Isa. 51:3; Yer. 17:26*), lakini pia linahusu pia ungamo la dhambi (*Ezra 10:11*).

Jambo la kusikitisha, aya za kibiblia hazioneshi kwamba Akani alionesha dalili yoyote ya toba ya kweli. Alitarajia kuwa asingetambulika hadi mwisho. Mtazamo wake wa kikaidi ulimfanya astahili kuonekana kuwa mkosaji mkubwa, ambaye hapangekuwa na upatanisho kwa ajili yake kulingana na sheria ya Musa (*linganisha na Hes. 15:27–31*).

Maneno ya Akani kwenye Yoshua 7:21 yanatukumbusha anguko la Adamu na Hawa. Hawa aliona (*ra'ah*) kwamba mti unafaa (*khamad*) na hatimaye akachukua (*laqakh*) kutoka katika matunda yake (*Mwa. 3:6*). Katika kukiri kwake, Akani anakubali kwamba aliona (*ra'ah*) kwenye nyara joho zuri la Shinari, shekeli 200 za fedha, na mche wa dhahabu. Kisha akavitamani (*khamad*) na kuvichukua (*laqakh*). Kama ilivyokuwa katika suala la Adamu na Hawa, uchaguzi wa Akani unadhihirisha kwamba dhambi ya tamaa ni dhambi ya kutokuamini. Inamtuhumu Mungu kuwa hataki viumbe Wake wapate kilicho bora kabisa na pia kwamba anawaficha wasipate raha fulani tamu sana, ambazo ni za milki ya Uungu pekee.

Kando ya dokezo la asili ya anguko la mwanadamu, aya inasisitizia tofauti iliyo wazi kabisa kati ya mwelekeo wa Rahabu (*linganisha na Yos. 2:1–13*) na ule wa Akani. Mmoja alichukua wapelelezi na kuwaweka darini na kuwaficha askari wasiwaone; na yule mwingine alichukua vitu vilivyopigwa marufuku na kuvificha Yoshua asivione. Mmoja alionesha wema kwa wapelelezi Waisraeli na akawasaidia kupata ushindi; huku mwingine akileta shida katika Israeli kutokana na uroho wake na kusababishia Israeli kushindwa. Mmoja aliweka agano na Waisraeli; mwingine akilivunja agano na Yahweh. Rahabu alijiokoa yeye mwenyewe na familia yake, na wakawa raia walioheshimika katika Israeli; wakati Akani akijiangamiza mwenyewe na familia yake hadi mauti na kuwa mfano wa aibu.

Tafakari kuhusu dhambi ya tamaa. Tunawezaje kuepuka kushindwa katika hiyo, haidhuru tuwe na vitu kiasi gani au tusiwe navyo? (*linganisha na Luka 12:15*).

Mlango wa Matumaini

Soma Yoshua 8:1-29. Kisa hiki kinatuambia nini kuhusu namna Mungu anavyoweza kubadilisha kushindwa kwetu kunakokatisha tamaa kabisa na kuwa fursa?

Mkakati wa Yahweh ulibadilisha kushindwa kwa awali kwa Israeli na kuwa mbinu yenye manufaa, kwa namna hiyo Bonde la Akori (Neno la Kiebrania la "taabu") na kuwa mlango wa matumaini (*linganisha na Hos. 2:15*). Wakiwa wamejiamini kupita kiasi kutokana na ushindi dhidi ya Waisraeli, wakazi wa Ai wakarudia mkakati wao katika kuwashambulia Waisraeli waliojifanya kurudi nyuma na kuwa kama wameshindwa. Mara wakazi wa Ai walipokuwa wamevutwa nje ya ngome yao, Waisraeli 30,000, wakiwa si mbali sana kutoka kwenye mji (*Yos. 8:4*), wangeukamata mji kwa kuuwasha moto. Yoshua 8:7 inaweka wazi kwamba si mkakati au maarifa yanayoleta ushindi, bali ni Bwana Mwenyewe atakayeleta ushindi, na kuukabidhi mji wa Ai kwa Waisraeli. Hata kwenye sura ambapo mwelekeo wa kijeshi unatawala maelezo kuliko kwenye sura nyingine yoyote ya kitabu, aya inasisitizia ukweli wa msingi kwamba ushindi ni zawadi ya Yahweh.

Wakati muhimu ulioamua mshindi katika vita unatokea pale watu wa Ai wanapoondoka kwenye mji na kuanza kuwafukuzia Waisraeli. Hii ni safari ya pili ambapo Mungu ananena kwenye sura nzima baada ya kutoa mbinu kwenye Yoshua 8:2, akiashiria kwamba Yeye ndiye anayeisimamia vita. Hadi hapa, hatujui matokeo ya pambano. Kuanzia hapa na kuendelea, inakuwa wazi kwamba jeshi la Waisraeli ndilo jeshi la ushindi.

Silaha mkononi mwa Yoshua ilikuwa ni mundu, au jambia, badala ya sime au mkuki. Wakati wa Yoshua, inawezekana kwamba haikutumika kama silaha kabisa, lakini ilikuwa ni ishara ya mamlaka. Licha ya kutoa ishara kwa ajili ya shambulio, inaonesha mamlaka ya Mungu katika kushindwa kwa Ai. Kwa kunyoosha mundu hadi ushindi kamili ulipopatikana, Yoshua anaoneshwa kuwa ametwaa kikamilifu nafasi ya uongozi ambao Musa alikuwa nao wakati wa kuivuka Bahari ya Shamu (*Kut. 14:16*) na katika vita dhidi ya Waamaleki (*Kut. 17:11-13*), ambapo Yoshua aliongoza pambano yeye mwenyewe.

Safari hii hapakuonekana kuwa na hali ya kuingiliwa kimuujiza na Mungu, licha ya hivyo, ushindi dhidi ya Ai haukupunguza ukweli wa kuwepo kwa msaada wa Mungu kama ilivyokuwa wakati ule dhidi ya Wamisri kwenye kizazi cha kwanza au katika ushindi wa hivi karibuni dhidi ya Yeriko. Ufunguo wa mafanikio ulikuwa katika imani ya Yoshua katika neno la Bwana na utiifu wake usioyumba. Kanuni inayoonekana kwenye kisa hiki inasalia kuwa muhimu kwa ajili ya watu wa Mungu leo, popote wanapoishi na wanapokabiliana na changamoto yoyote.

Shahidi wa Nguvu ya Mungu

Kama ambavyo tumejifunza (tazama somo la tano), Mungu alikuwa amewapatia mataifa ya kipagani fursa ya kujua juu Yake na kugeuka kutoka katika njia zao za uovu. Hata hivyo, wao walikuwa wamekataa na hivyo hatimaye walikuwa wakabiliane na hukumu ya Mungu.

Soma Yoshua 7:6-9, inayoshughulika na mwitiko wa awali wa Yoshua kwa janga lililokuwa limewaangukia. Hasa hasa tazama kwa karibu Yoshua 7:9. Ni kanuni gani muhimu ya kiteolojia inayoonekana kwenye maneno yake?

Mwanzoni, Yoshua anasikika kama wana wa Israeli walivyokuwa pale walipokuwa wakipitia matatizo yao baada ya kuondoka Misri, kama vile:

“Laiti tungalikufa kwa mkono wa Bwana katika nchi ya Misri, hapo tulipoketi karibu na zile sufuria za nyama, tulipokula vyakula hata kushiba; kwani mmetutoa huko na kututia katika bara hii, ili kutuua kwa njaa kusanyiko hili lote” (*Kut. 16:3*).

Hapa ni Yoshua: “Ee Bwana MUNGU, kwa nini umewavusha watu hawa mto wa Yordani, ili kututia katika mikono ya Waamori, na kutuagamiza? Laiti tungelikuwa radhi kukaa ng’ambo ya Yordani” (*Yos. 7:7*).

Hata hivyo, muda mfupi baada ya hapo, anaonesha kusikitishwa kwake kutokana na madhara ambayo jina na sifa ya Mungu itapata kutokana na kushindwa. Maana Wakanaani na wenyeji wote wa nchi hii watasikia habari hii, nao watatuzingira, na kulifuta jina letu katika nchi. Nawe utafanya nini kwa ajili ya jina lako kuu?” (*Yos. 7:9*).

Hii nadhihirisha dhamira na kanuni iliyokuwa kiini cha makusudio ya Mungu na Israeli. Ingawa Yeye alitaka wapagani waliowazunguka waone yale ambayo matendo makuu ya Mungu yangefanya kwa ajili ya watu Wake waliomtii Yeye, wao pia kama Rahabu, wangeweza kujifunza juu ya Mungu wa Israeli kutokana na nguvu ya ushindi wa watu Wake. Kwa upande mwingine, mambo yangukuwa mabaya, kama yalivyokuwa hapa, mataifa wangemwona Mungu wa Israeli kuwa ni mdhaifu na asiyejaa (*taz. Hes. 14:16; Kum. 9:28*), jambo ambalo lingetia moyo upinzani wa Wakanaani.

Kwa maneno mengine, hata katika muktadha wa Waebrania kuitwaa ile nchi, masuala makubwa na kanuni vilihusishwa, jambo lililohusisha kuleta heshima na utukufu kwa Mungu, aliyekuwa tumaini la pekee kwa wapagani na Israeli pia.

Soma Kumbukumbu la Torati 4:5-9. Ni kwa njia gani tunaweza kuona kufanana hapa kati ya Israeli na ushuhuda wao kwa ulimwengu na ushuhuda wetu kama Waadventista wa Sabato leo?

Jifunze Zaidi: Soma Ellen G. White, "Anguko la Yeriko, uk. 129-140, kwenye *Wazee na Manabii, sehemu ya 2*.

"Dhambi ya kufisha iliyosababisha uangamivu wa Akani ilikuwa na chimbuko lake katika tamaa, ambayo katika dhambi zote ni moja iliyo ya kawaida mno na inayochukuliwa kwa wepesi mno....

"Akani alikubali hatia yake, lakini akiwa amechelewa mno kwa ungamo lile kuwa na faida kwake yeye mwenyewe. Aliyaona majeshi ya Israeli yakirudi kutoka Ai yakiwa yameshindwa na kuvunjika moyo; lakini bado hakujitokeza na kutubu dhambi yake. Alimwona Yoshua pamoja na wazee wakiinama hadi chini ardhini kwa huzuni isiyoelezeka kwa maneno. Iwapo angeungama wakati ule, angelikuwa ametoa uthibitisho wa toba ya kweli; lakini bado alikaa kimya. Alisikia tangazo kuwa kosa kubwa lilikuwa limefanyika, na hata alisikia sifa zake bainifu zikielezwa waziwazi. Lakini midomo yake ilizibwa. Ndipo ulipokuja upelelezi makini. Ni jinsi gani nafsi yake ilisisimka kwa hofu alipoona jamaa yake ikichaguliwa, kisha familia na nyumba yake! Lakini bado hakutamka toba yoyote, hadi pale kidole cha Mungu kilipowekwa juu yake. Ndipo, wakati ambapo dhambi yake isingewezekana tena kufichwa, alikiri ukweli. Ni mara nyingi kiasi gani maungamo kama hayo hufanywa. Kuna tofauti kubwa sana baina ya kukubali ukweli-mambo ya hakika baada ya kuwa yamethibitishwa na kukiri dhambi ambazo zinafahamika na sisi wenyewe pamoja na Mungu peke yake. Akani asingeeungama endapo asingekuwa amefikiri kuwa kwa

kufanya hivyo huenda angeepusha matokeo ya uhalifu wake. Lakini kukiri kwake kulifaa tu katika kuonesha kuwa adhabu yake ilikuwa ya haki. Hapakuwako na toba ya kweli kwa ajili ya dhambi, hapakuwa na majuto, hapakuwa na badiliko la kusudi, hapakuwa na chuki ya uovu." - Ellen G. White, *Wazee na Manabii, sehemu ya 2*, uk. 139, 140.

Maswali ya Kujadili:

- ① Hebu jadilini maana ya amri ya kumi (*Kut. 20:17*) kwenye dunia inayotawaliwa na matangazo ya biashara na ulaji. Tunawezaje kwa vitendo kutofautisha kati ya matakwa na mahitaji, na kwa nini ni muhimu kujua tofauti hiyo?
- ② Soma sala ya Danieli kwenye Danieli 9:4-19. Kwa nini ni jambo lenye umuhimu kwamba Danieli akiungama dhambi za Israeli, alidumu kusema "tume ... (yaani sisi)" fanya mabaya haya yote, hata ingawa hatuna rekodi yoyote ya tendo lolote ovu la Danieli?
- ③ Tafakari kuhusu swali la mwisho la siku ya Alhamisi. Kwa nini utifu wa Waisraeli kwa "amri na hukumu" ulikuwa muhimu hivyo katika ushuhuda wao? Kanuni hii hii inahusuje kanisa letu leo? Yaani, ushuhuda wetu ungekuwa wenye manufaa zaidi kiasi gani kama kweli tungefuata yale yote ambayo tumepatiwa na Mungu?